

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 hr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
štem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 hr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Kravji dolini
št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto

 Zarad praznika presv. Rešnjega Telesa izide prihodnji „Slovenec“ v soboto 22. t. m.

Šolstvo pa mestni odbor ljubljanski.

Seja mestnega odbora ljubljanskega 14. t. m. bila je v marsikaterem oziru jako važna in pomenljiva. V razgovor so nsmreč prišle med drugim tudi šolske zadeve, ki so eden najglavnejših vzrokov nekdanj silno burnih preprirov med konservativno in liberalno, narodno in nemškutarsko stranko.

Povod tej obravnavi dalo je poročilo okrajnega šolskega nadzornika ljubljanskega, učitelja Gariboldija, do okrajnega šolskega sveta za preteklo šolsko leto. V tem poročilu se zahteva, da naj se na Ljudski šoli mestni za prihodnje šolsko leto osnujejo paralelke, ker se število učencev od leta do leta množi, in da naj se šola iz licejskega poslopja in nekdanje glavne straže zarad jako zanikarnih in neprilicnih sob preseli kam drugam. Temu nasproti šolski odsek nasvetuje, da naj se oba ta dva predloga za vržeta, pač pa vodstvom mestnih ljudskih šol naroči, da naj tujih otrok v mestne šole ne jemljeta toliko, da bi bile šole prenapolnjene.

Gosp. Klun se prvi oglasi k tej točki ter omenja, da ima mesto pravico to storiti in da nikakor ni dolžno pri ogromnih stroških, ki mu jih šole prizadevajo, te stroške zarad tujih otrok še pomnožiti, ker užitek od tujih otrok ni v nobeni primeri s temi stroški, vendar pa je to glede splošnega izobraževanja jako škodljivo. Majhne občine, zlasti v okolici ljubljanske, si ne morejo ustanoviti lastnih,

zlasti ne večrazrednih šol; v mestne šole jih nečemo sprejemati, ker bi nam to prizadevalo preveč stroškov, državna šola pa je le ena v deželi, (s pripravnico sklenjena vadnica Uebungsschule), v katero tudi sprejmo komaj po 40 do 50 otrok v en razred. Vsled tega bi moral marsikateri talentiran otrok ostati doma in se ne bi mogel v več razrednih in potem srednjih in višjih šolah izobražiti, če ostane še dalje tako in bode vsaka občina skrbela le za svoje otroke. In vendar se od občin ne more zahtevati, da bi za tuje otroke napravljale šole, ki jih že za domače stanejo toliko, da stroškov skoraj že ne morejo več nositi. Pač pa bi morala to storiti država. Dotične šolske postave, ktere vse stroške za šole nakladajo srenjam, so tedaj jako neprilicne in ovirajo splošno izobražanje. Vzemimo si toraj pogum in ne hvalimo vedno, kar ni hvale vredno, ampak razodeni mo odkritosrčno neprilicnosti, ki se nam kažejo, ter zahtevajmo v tej zadevi premembe dotične postave, dokler je še čas in slabi nasledki niso še tako veliki. Zato stavi predlog, da naj se mestni odbor obrne do okrajnega šolskega sveta s prošnjo, da naj on na višjem mestu opozori na slabe posledice, za splošno izobražanje, ki jih imajo dosedanje določbe, vsled kterih morajo občine same skrbeti za šole, ter povdarja potrebo premembe dotičnih postav v tem obziru, da bode država več storila za ljudsko šolstvo.

Gosp. šolski nadzornik Pirker je ugovarjal tem razlogom ter se skliceval zlasti na to, da državna postava skrb za šole naklada občinam. Mesto ljubljansko pa ni poklicano, da naj bi skrbelo za šolarje okoliških, višjih in

šušarskih otrok, za ktere bi morala tamošnja občina napraviti lastno šolo. Za višje izobražanje ni pa potrebno, da bi morala ta šola biti večrazredna, ker se v srednje šole sprejemajo tudi otroci iz dve- in trirazrednih šol.

Tudi dr. Schrei se sklicuje na to, da imajo po postavi občine skrbeti za šole, sicer bi bil on tudi za predlog g. Kluna. Občini v Šiški se je že večkrat priporočilo, da naj osnuje lastno šolo, in ko se bode to zgodilo, mestne šole ne bodo prenapoljene.

G. Potočnik povdarja, da sedanje šolske postave res ne ugajajo in da skušnja potrjuje od g. Kluna navedene napake, zato bi bilo prav, če bi odbor sprejel njegov nasvet. Gosp. Klun še zavrne predgovornika nasprotne stranke, ki sta tolikanj povdarjala šolsko postavo, kakor da bi bila ta postava za vse večne čase nespremenljiva, ko jo vendar tisti lahko spremeni, ki jo je dal, ter še enkrat priporoča svoj predlog.

Konečno poprime besedo poročevalec dr. Kaltenegger ter omenja, da bi občine ne bile na boljsem, če bi država oskrbovala ljudske šole, ker bi se potem denarji, ki jih sedaj dežela obrača za šolstvo, stekali v državni zaklad. Zato je on tudi zoper predlog g. Kluna. Pri glasovanju se predlogi šolskega odseka sprejmejo; ko pa župan prebere predlog g. Kluna, omenja poročevalec dr. Kaltenegger, da isti obsega prav za prav dva dela: 1. da naj se priporoči vladi sprememba dosedanje šolske postave, za kar on ne more glasovati, in 2. da naj država več stori za šolstvo, kakor doslej, za kar bode glasoval tudi on, ker je res, da je državna podpora za ljudsko

Jugoslovjanske narodne popievke.

Po narodu zbral in izdaje Fr. Š. Kuhač.
(Opisal Josip Noll.)

Velikansko se more imenovati delo, katerega se je lotil izdajatelj narodnih pesnij jugoslovenskih, znani hrvatski skladatelj in glasbenik g. Fr. Š. Kuhač. Ako se srečno izvrši to ogromno podjetje, katero podpirati je čestna naloga vsacega zavednega in izobraženega Slovana, posebno pa v prvi vrsti nas Jugoslovenov, ponasati se bode mogla naša literatura z delom, kakor ga ne mogo pokazati mnogo večji, v izobraženju že visoko dospeli narodi.*)

Predno se lotim razgovora o prvem, že izišlem vezku, naj mi bode dovoljeno, na kratko

*) Da se natančneje poznanje tega prezanimivega dela kolikor mogoče razširi mej slovenskim narodom, prosim prav uljudno slavna uredništva slovenskih novin, da blagovolé te moje vrstice ponatisniti, ali v celoti, ali pa kakor jim pripuša prostor. Preverjeni mogo biti, da bodo priporočali stvar, ki je pohvalna v naši literaturi. Posebno želeli bi bilo, da bi se slavne čitalnice slovenske živo zavzele za razširjevanje tega dela.

opomniti nekoliko splošnega. Vse delo obsegalo bode — kakor utegne že znano biti iz vabil — okoli 1700 narodnih pesnij, nabranih po vseh krajih, kjer biva in peva jugoslovenski rod, to je iz Hrvatske, Slavonije, Srijema, vojničke Krajine, Bačke, Banata, Srbije, Bugarke, Hercegovine, Bosne, Črne gore, Dalmacije, dalmatinskih otokov, iz Primorja, Istre, Medjumurja, Kranjske, Štajerske, Koroške in zapadne Ogerske.

Po vseh teh krajih potoval je 12 poltij g. Kuhač na lastne stroške, ter žrtvoval poleg svojega neizmernega truda premoženje od več ko 6000 gold., in ravno tako se je trudil 12 zim z uredovanjem in prepisovanjem te zbirke, odklokovane na hrvatske izložbi l. 1864 se srebrno kolajno l. reda, in na dunajske izložbi l. 1873 se zaslužno kolajno.

Ako primerjamo izdaje narodnih pesnij družih narodov, n. pr. nemških, italijanskih, francoskih, vidimo, da nijeden teh kulturnih narodov se ne more dičiti z enako obsežno in bogato zbirko narodovega blaga. Kakor so si pridobile krasne narodne pesni jugoslovenske, posebno srbske, priznanje cele izobražene

Evrope, zaradi izvirnega poetičnega duha njihovega, tako se bode čudil svet bogatemu muzikalnemu zakladu tega naroda. Mož, ki je žrtvoval lep del svojega življenja in imetka temu, da otme pozabljenju bisere narodnega pevanja, ki je nabiral kakor marljiva črbelica narodovo blago, zasluži pač, da ga podpira vsak pošten Slovan, komur je le malo mar za razvoj svojega naroda.

Vsako leto izšli bodo 4 vezki, vsak po približno 100 pesnij obsegajoč, in je naročnina 5 gold., gotovo nizka imenovati, kajti vsaka pojedina pesen pride na 1 novčič!

Poznati značaj izdajatelja porok je temu, da je podjetje skoz in skoz reelno, kar tudi mnogo velja, kajti nezaupnost občinstva zavirala je žalibože že večkrat enaka podjetja. Velikega poguma res je treba pojedincu, lotiti se izdavanja tako velikanskega dela, brez vsake podpore, zanašajoč se samo na to, da se najde dovoljno število naročnikov. Denarnih žrtev in truda svojega izdajatelju gotovo izdaja ne bo poplačala, sramotno pa bi bilo, ko bi podpora vsaj toliko ne bila, da se delo more redno nadaljevati in častno dokončati. Ker bode zbirka obsegala tudi slovenske

šolstvo od leta do leta manjši. V tem smislu je glasovala tudi večina odborova, in je bil 1. del g. Klunovega nasveta z 11 glasovi proti 8 zavržen, drugi pa enoglasno sprejet.

Še živahnejši je bila obravnava o poslednji točki poročila nadzornikovega. G. Gariboldi namreč toži, da se na poduk nemškega jezika, kakor se je pri obiskovanju šol prepričal, premalo gleda. Učitelji z učenci večidel govoré slovenski in jih ne silijo, da bi morali v daljših stavkih z njimi govoriti nemški, ter jim tudi nemško branje razlagajo slovenski. Šolski odsek vsled tega nasvetuje, do deželnega šolskega sveta obrniti se s prošnjo, da naj se v ljudskih šolah mestnih že v drugem razredu računstvo, v III. razredu računstvo in nemška slovnica, v vsih višjih razredih pa večina predmetov (ne več predmetov, kakor poroča „Tagblatt,“) podučuje nemški.

Prvi se proti temu nasvetu oglasi gosp. Potočnik ter omenja, da to je prav za prav jedro vse današnje obravnave; gospodje nasprotne stranke hočejo naše ljudske šole ponemčiti. Toda slovenski narod ima pravico poteguiti se za svoj obstanek in za poduk svojih otrok. Da ga nihče napak ne boče umel, povdarja, da je zvest podložnik Njegovega veličanstva cesarja, pa tudi zvest sin svojega naroda!

Drugi se k tej točki oglasi g. Klun ter reč pretresa z dejanskega stališča. Kdor s kom ima vedno opraviti, gotovo bolje pozna njegove zmožnosti in potrebe, je rekel, kakor pa tisti, ki le redkokrat z njim občuje. Tudi učitelj, ki ima vsaki dan opraviti s svojimi učenci, gotovo bolje ve, kaj da jim je potrebno, kakor šolski nadzornik, ki jih vidi le enkrat ali dvakrat v letu. Učitelj pa dostikrat učencem še v domačem slovenskem jeziku nekatere reči komaj dopove, kaj bi toraj dosegel, in kako bi ga otroci umeli, če bi z njimi govoril nemški? Če tedaj učitelji, katerim ni ravno oponašati, da so prenapeti Slovenci, z otroci govoré slovenski, je to najgotovješi dokaz, da nemški podučni jezik pri nas ne vgaja, in da bi bilo vse njihovo prizadevanje zastonj, če bi svoje predmete otrokom razlagali nemški. Ozirajmo se tedaj bolj na učitelje, ki otroke poznajo, kakor pa na nasvete nadzornikov, ki pri svojih poročilih dostikrat gledajo bolj na osebne, kakor na splošne koristi, in tisto poročajo,

o katerem vedó, da njihovi predstojniki radi slišijo. Tudi naj gospodje pomislijo, da bodo s to rečjo brez potrebe na nove vzbudili prepir med narodno in nasprotno stranko, ki je nekaj časa sim k sreči potihnil, zato jih prosim, naj nasvet šolskega odseka zavržejo. Če ga pa sprejmó, potem ne bodo smeli narodni stranki očitati, da zdražbe dela.

G. Regali povdarja, da se v nasvetu šolskega odseka nahaja skozi in skozi skrb za ponemčevanje. Toda čese ta nasvet sprejme, bode nevolja med našim ljudstvom na vrhunec dospela. Le v domačem jeziku je otroku mogoče se izobraziti; v tem so edini vsi pedagogi in učenjaki. Za tak nasvet tedaj noben pošten rodoljub ne more glasovati. Naš kmet in naš obrtnik ne potrebuje ta nemščine, tudi kuharice in gospodinje na trgu salato dobé brez nemščine. Kdor hoče naj se uči nemščine, pa prvi poduk mora biti v maternem jeziku. Z Nemci hočemo v prijaznosti živeti in nikomur ne sile delati; nasprotno pa se zavarujemo tudi zoper vsako tako nasilje in morenje milega nam jezika. Tako nemškatarenje je besna in zagrizena strast, kateri bomo odločno nasproti stopili. Sicer pa teh reči ni bilo treba prav nič na dan vlačiti in duhove v novič razburjati ter strasti zbujati. Saj imamo še drugih reči dovolj, za ktere je treba v prvi vrsti skrbeti. Če se pa ta nasvet vendar le sprejme, misli, da odbor nima odločilne besede, ker namestnik našega svetlega cesarja, čegar vdan podložnik sem tudi jaz, g. deželni predsednik, ki je obljubil biti objektiven, je podučen o nas, in ve, da je dežela slovenska, in zato ne bode mogel pritrditi takemu, naš narod morilnemu sklepu. G. šolski nadzornik naj v prihodnje stopi pred nas z bolj koristnimi nasveti, ne pa s takimi, ki jih nikdar ne moremo odobravati. Zato govornik vloži svoj protest zoper tak sklep, ker mu vest ne pripušča umoriti in uničiti svoje slovenske narodnosti.

Dr. Ahačič povdarja, da sedanje šolstvo ne zadostuje namenu in nimatistega vspeha, ki so se ga od njega nadejali, in že zdaj resno prevdarjajo premembe, ki se imajo že skoraj tudi dejansko izvršiti. Ne bi bilo tedaj prav, da bi mi v tej reči prej kaj spreminjali, zato stavlja nasvet, da naj se o predlogu šolskega odseka preide na dnevni red.

Dr. Schrei ugovarja, da njemu o nameranih premembah v šolstvu ni nič znano. Kar narodni odborniki očitajo odseku, ni opravičeno in izvira morda iz napačnega tolmačenja dotičnih predlogov. Odsekov nasvet ne meri na zatiranje slovenskega jezika, ampak le na to, da bi se nemški jezik v ljubljanskih šolah prihodnje bolje gojil kakor doslej. Nemških prebivalcev je v Ljubljani dokaj (?) in ker imajo za šolstvo veliko stroškov, treba je tudi njihov glas poslušati. Pa tudi previdnejše slovensko prebivalstvo vidi potrebo (?), da se morajo slovenski otroci učiti nemškega jezika, če hočejo shajati (?). Razun tega imamo še § 19 temeljnih državnih postav, ki zagotavlja enakopravnost vsem jezikom in Nemcem daje pravico zahtevati, da naj se nemški jezik v naših šolah goji.

G. Klun zavrača predgovornikove razloge rekši, da se na ta način namen ljudske šole prezira in nemogoč dela. Po misli gospodov, ki se potegujejo za nasvet šolskega odseka, bi imel glavni namen naših ljudskih šol biti ta, da se otroci nemščine naučé. To pa ni namen naših šol; ampak glavna reč je, da si pridobé toliko splošnih in za vsakdanje življenje potrebnih vednosti v branju, računanju, pisanju itd., da jih vsestransko ne goljufajo. Tega se pa laglje nauče v domačem, otrokom umevnem, kakor pa tujem jeziku. Zato priporoča gospodom še enkrat, da naj sprejmo dr. Ahačičev predlog.

G. Petričič omenja, da se po njegovem prepričanju nemščina dovolj goji na tukajšnjih šolah, in da so otroci v nemškem jeziku veliko bolj podučeni kakor v slovenskem, zato se strinja s predlogom dr. Ahačiča.

Dr. Bleiweis se obrača proti dr. Schreiu, kateremu pravi, da mu menda ni bila resnica, ko se je skliceval na §. 19 temeljnih postav. Nikdar se ni slišalo, da bi bili na Kranjskem kje kratili nemški jezik, pač pa smo se morali vedno boriti za veljavo domačega jezika. Tudi on od svojih otrok ve, da se slovenščina premalo goji v naših ljudskih šolah, kar bo še slabše, če se sprejme nasvetovani predlog. V enem letu se nihče jezika ne nauči temeljito; najprej naj se v maternem jeziku otroci dobro podučé, potem naj se uče še nemškega, laškega, francoskega in če treba še petega je-

narodne pesni, more se tim topleje priporočiti vsem slovenskim domoljubom, posebno pa onim, kateri se pečajo z glasbo. Naše čitalnice in bralna društva, knjižnice semenišč in srednjih šol, vseučiliščna dijaška društva, pevski zbori in enake družbe naj bi v prvi vrsti naročile se same in skrbele za razširjevanje te zbirke.

V jako elegantnej in ličnej obliki iz knjigotiskarne C. Albrechtove v Zagrebu na svetlo izišli 1. vezek, obsega na 76 straneh velike osmine 97 narodnih pesni, ljubavne popievke iz novije dobe, podloženim in priloženim tekstom, mej temi je slovenskih 12. Tisek je jako čist, razločen in elenganten, ter služi na čast zavodu, kateri je prevzel skrb, da delo tudi v primernej vnanjji obliki zagleda beli svet. Od prvotne nakane, pesni z latinico in cirilico namešano izdati, je izdajatelj odstopil, ter osnoval dve jednaki izdaji, jedno skoz in skoz z latinico, drugo ravno tako s cirilico.

Kar odlikuje Kuhačevo zbirko od jednacih del, je to, da je on vsako popievko ali pesen, ne samo zapisal, kakor jo je čul pevati, nego, da jo je harmoniziral, in sicer, kar je glavna

zasluga g. Kuhačeva, da je to mučno in orjaško delo izvršil v pravem duhu jugoslovenske glasbe, katero on pozna, kakor nobeden drugi, kajti jugoslovanski glasbi in njenemu razvoju posvetil je on vse svoje življenje in vse svoje duševne snage. Priredjene so vse popievke za pevski glas in spremljevanje z glasovirom, katero je tako uredjeno, da melodijo vodi desna roka, tedaj se more svirati tudi brez petja. Ako pa se poleg peva, olajša taka uredba spremljajočega glasovira petje tako, da tudi malo izurjeni pevec lahko poje po godbi melodijo, samo da ima kaj glasbenega sluha. Isto tako morejo se napevi tudi svirati sami na goslih ali na flavti, ali skupno z glasovirom, tedaj služijo vsakemu, ki se peča z godbo.

Kar se tiče značaja jugoslovenske glasbe, ima ona neko originalnost in karakteristično osobnost ne samo v melodijah in v ritmu, nego tudi v harmoniji in sestavi perijod, ter je deloma čisto različna od načel sedanje moderne glasbe, in se naslanja na starogrško glasbo, s katero ima mnogo sličnosti, in katera se je ohranila v narodnih popievkah jugoslovenskih. Predaleč bi me vodilo, o tem

obširneje na tem mestu govoriti, vsakako pa je to zanimiv predmet ne samo za estetikarja in glasbenika, nego tudi za etnografa. Nahajajo se pa tudi popievke, ki imajo originalnosti, katere so uprav utemeljene v značaju jugoslovenske glasbe.

V melodijah nahaja se največja razlika. Kako veselo in živahno se glasijo lehkemelodične Primorčice proti tužnim popievkam bolj oddaljenih notranjih dežel. Kako jasno se kaže vpliv nemškega elementa na mnozih slovenskih napevih, ki so včasih skozi in skozi „vierzeilige“, samo da so besede slovenske, druge slovenske so zopet ohranile slovanski svoj značaj.

V tehničnem oziru vpeljal je g. Kuhač neko reformo, katere se je pa lahko privaditi, to je namreč naznačenje tonovih načinov v molu. Ta novost obstoji v tem, da gospod Kuhač predpisuje vse one glase, katere je treba povišati ali znižati v zadržaju in obsegu molne tonove lestvice. Akoravno to dozdej nij bilo v navadi, in je g. Kuhač to novost prvi uvedel v svojem delu, vendar se veljavni glasbeniki nijso izrekli proti, a drugi jo naravnost hvalejo, ter izrekajo nado, da se bode ta reforma

zika. Nikakor tedaj ni opravičeno očitjanje, da se nemški jezik na naših šolah premalo goji.

Tudi dr. Ahačič potrjuje, da po svojih lastnih otrocih vé, da se nemščina bolj uči na naših šolah že zdaj kakor slovenščina, ker so pač znali nemški, ko so hodili v tukajšnje šole, ne pa slovenski. Zdaj njegov sin pač umé čitati „Slov. Narod“, a tega se ni naučil v ljubljanskih šolah, ampak tam gori med Nemci v Št. Pavlu na Koroškem. Mi hočemo z Nemci v miru in prijaznosti živeti. Večina med odborniki nasprotne stranke niso rojeni Nemci, a tudi s temi hočemo biti prijatelji. Toda pred očmi naj imajo namen postavodajalca in naj nam privoščijo mrvice slovenščine v naših ljudskih šolah.

Poročevalec dr. Kaltenegger omenja, da se imata oba jezika na ljudskih šolah temeljito(?) podučevati; slovenskega jezika ne-čejo kratiti, a tudi nemškim starišem se mora pravica zgoditi. Ravno temeljito podučevanje v nemškem jeziku je po njegovem mnenju vzrok(?), da se tukajšnja šola z nemškim šolskim jezikom (t.j. protestantovska šola) od leta do leta bolj vzdiguje. Zato on priporoča nasvet odsekov.

Pri glasovanju je za predlog dr. Ahačičev glasovalo samo 6 odbornikov, ker pet narodnih pri seji ni bilo navzočih. Narodni odborniki so vsled tega vstali in šli iz dvorane. Med tem, ko so že vstajali in šli, je g. župan dal na glasovanje odsekov predlog, kateri je bil od navzočih sprejet z 11 glasovi. A ker so narodnjaki med tem že odhajali in so bili eni tudi že stopili iz dvorane, ko se je vršilo glasovanje, se ne more reči, da so bili navzoči, in ker ostalih ni bilo toliko, da bi bili zamogli sklepati, smemo po vsej pravici dvomiti, da bi bil ta sklep veljaven. Na vsaki način pride tedaj reč še enkrat v razgovor, da se pokaže kako in kaj.

„Tagblatt“ pa, ki je narodni stranki tako rad očital, da razpravlja vedno le „die leidige Nationalitäten- und Sprachenfrage“ — nadležno narodno in jezikovno vprašanje — naj sedaj svoji stranki bere levite, ker je to nadležno reč prav s trte zvila in duhove prav brez vse potrebe zopet razburila.

z časom udomačila tudi drugod v m. uzikalnem svetu.

Ker utegnejo čitatelje teh vrstic posebno zanimati v 1. vezek vzete slovenske narodne, naj prijavim tu njih naslove: 1. Št. 2. V srcu te imam, (če s' dečva ta prava), iz gorenje Kranjske, (3 kitice teksta). 2. Št. 6. Lepo moje ravno polje, iz Kranjske, (samo 1 kitica teksta). 3. Št. 16. Fletno dekle, (jaz pa 'mam fletno dekle), slovenska iz Istre (?), (valjda iz Kranjske ali Koroške tja zanešena. Pisatelj.) ima tudi samo 1 kitico teksta. 4. Št. 31. Jaz pa pojdem na Gorenjsko, iz gorenje Kranjske, (4 kitice teksta). 5. Št. 31. Vse mine, (kje so moje rožice), iz Štajarske, (5 kitic teksta). Prvotni napev, ki se sploh prepeva, je kakor besede od Orožna, prijavljeni je pa Ipavčev, ki je posebno na Štajerskem postal popularen, na Kranjskem posebno znan pa je prvi, katerega bi želeli, da bi bil tudi prijavljen. 6. 7. Št. 39. in 40. Slanca, (Je pa davi slanica pala), v dveh varijantah, prva, kakor se poje na Štajerskem, (5 kitic teksta), druga po obče znanej narodnej melodiji, uredjena od Dav. Jenka, (4 kitice teksta). 8. Št. 79. Jaz te vprašam ledik dekle, iz dolene Kranjske, (2 kitice teksta). 9. Št. 80. Na Go-

Kako revščini v okom priti?

I.

Vse vpije: „dajte nam dela! dajte nam zaslužka!“ Zakaj se jim dela ne dá? Ali so hude letine, da zemlja ne rodi, da morajo ljudje zato stradati? Ne; zemlja je, hvala Bogu, rodovitna. Ali je morebiti zemlja premajhna, da za toliko ljudi nema več prostora? Tudi to ni res; dosti je še neobdelanega dobrega sveta. Ali pa ljudje morda nečejo delati? Tudi v tem ni krivde; saj ljudje hočejo delati, samo da bi se jim delo dalo.

Kje so tedaj vzroki revščine? Vzroka revščine sta dva: 1. Tisti, ki imajo delo, morajo previsoke davke nositi, tako da jim pri vsi pridnosti premalo dobička ostaja; 2. tistim pa, ki nemajo dela, ga naši državniki ne znajo preskrbeti.

K prvi točki omenimo, da se s pridnimi, podvzetnimi ljudmi pretrdo ravna. Kmet, ki obdela kos dozdej nerodovitne zemlje, da tam žanje, kjer je bila prej puščoba, tak kmet je dobronik človeške družbe, kajti več ko se žita pridela, bolji kup bode, laglje bo revežu živeti; tak pridni mož bi zaslužil svetinjo. Kaj pa se zgodi? Pride cenilna komisija in reče: „Mož, ti zdaj več pridelaš, plačal boš več davka.“ Tako se poljedelcem zagreni veselje do obdelovanja puste zemlje, kajti davki za novo obdelano zemljišče so toliki, da se trud skoraj ne splača, ker je s pustim svetom več dela, nego z dobrim.

Še važnejša pa je druga točka, to je skrb, kako bi se počivajočemu ljudstvu delo preskrbelo. Naša gospodarska politika je slaba, ker je naša gospodovalna stranka imela preveliko drugih skrbi nego da bi se bila vkvarjala z gospodarstvom. Če nas Avstrijanci že zapadni narodi prekosiijo gledé obrtnijskih izdelkov, morali bi vsaj gledati, da si trgovstvo na vzhodu ohranimo in razširimo. Pa tudi tam so nas Angleži in Francozi odrinili. Da celó v domači deželi kupujemo tuje izdelke. Kako bo potem naš obrtnik kaj dela imel? Pri nas primanjkuje podvzetnega duha in kapitala. Marsikdo, ki kaj ima, na denarjih sedi in na lahkem od njih živi, ne da bi dal ljudem kaj zaslužka; za večja podvzetja mu manjka razuma in poguma. V tem bi morali Angleže po-

renjskem je fletno, z blejskega jezera, (2 kitici teksta.) Druge sploh znane varijante g. zbiratelj nij priobčil, ki je jako znana in razširjena. 10. Št. 81. Da bi le biva lepa ura, iz Ukeve Istri, (? velja ono kar pri št. 16, ima samo 1. kitico teksta). 11. Št. 84. Dekle na ganjki stalo, iz Štajarske, (3 kitice teksta). 12. Št. 89. Šembran petelin, iz Koroške, (samo 1 kitica teksta.)

Kar se tiče tekstov slovenskih, nahajajo se nekatere male nedoslednosti, ki se pa dadó lahko odstraniti v prihodnjih zvezkih. Obširneje spregovoriti o slovenskem oddelku pridržim si do tja, da bode izšlo več zvezkov in se nabralo kaj več gradiva.

Konečno še enkrat toplo priporočam to delo vsem slovenskim domoljubom, posebno pa našej inteligentnej mladini, ki tako rada in požrtvovalno podpira enaka narodna podjetja. Tu se jej podaja najlepša prilika, seznanjati se ne samo z narodno poezijo in jezikom bratov naših, nego tudi z glasbo njihovo, in kaj pač povzdiga in žlahni bolje človeško srce, ko petje in glasba! Le v ozkejši duševnej zvezi z najbližnjimi nam brati, moreno se spasiti, geslo naj nam bode: Brat k bratu! Složimo se vsaj duševno!

snemati: Anglež ni nikoli dosti bogat, če ima milijon, hoče imeti dva, in kedar ima dva, si poželi že četiri. Na tisoče in tisoče angleških ladij plava po vsem svetu, da kopičijo bogastvo v Londonu. Se vé, da je pri tej veliki kupčiji mnogo skrbi, se ve, da marsikaterega nesreča zadene, da ob vse pride; pa skupno pregledano, se bogastvo angleških kapitalistov vendar vedno množi v veliki meri, in kar je najbolje: ljudje imajo pri tem kaj zaslužka, če so tako silni kapitali vedno v toku. Kjer pa ni podvzetnega duha, kjer se denarji vtrdijo in okamenijo, kakor pri nas, tam nema nihče dobička in kruha pri njih. Pa le malo je pri nas bogatinov in še ti so v primeri z drugimi deželami le neznatni revčki. Na Angleškem in v severni Ameriki so bogatini, ki imajo na leto po več milijonov dohodkov. Kako so si pridobili tako velikansko premoženje? S tem, da niso obstali pri prvem milijonu, češ, zdaj imam zadosti, zdaj se bom pa vsedel na svoj milijon in mirno živel. Ne; več ko so imeli, bolj jim je pogum rasel, lotili so se vedno večih, velikanskih podvzetij, in na tisoče ljudi je tako pri njih zaslužek in vsakdanji kruh našlo. Naši bogatini pa niso taki; in če kdo le malo ima, če si toliko zasluži, da zamore živeti, potem popusti vse delo ter se ogiblje vsacega podvzetja, vsake špekulacije. Se ve, da za njega zadostuje, da toliko ima, kar potrebuje, pa on je sebičnež samopašnik; komur je Bog več dal, kakor drugim ljudem, tak je dolžan, da skrbi tudi za reveže; kako pa bo najbolje skrbel za revno ljudstvo? Če svoje denarje med reveže razdeli, bodo kmalo tisto pojedli, potem pa spet nobeden ne bo nič imel. Najbolje stori, da se loti takih podvzetij, da ljudem priskrbi zaslužka, on sam pa pri tem vendar ne obuboža, ampak še bolj obogati. Podvzetnik je tedaj zmirom več poštenjak, kakor stiskavec in strahopetnik, ki se nobene reči ne loti iz strahu, da bi svojega premoženja ne zgubil; tedaj tudi nikomur nič ne hasne, ker nikomur ne dá zaslužka.

So pa ljudje pri nas, ki imajo sposobnost in pogum za različna podvzetja, pa nemajo kapitala; iz nič ni nič, pravijo, in res je taka. Zakaj bi se taki ljudje ne podpirali? Kdo jih bo pa podpiral? Bilo bi v korist celej državi, da bi se takim podvzetnim ljudem na noge pomagalo, da bi potem tudi oni mogli drugim pomagati.

Kaj pa se navadno zgodi? Z brezštevilnimi paragrafi in pogoji je že začetek vsakega podvzetja otežen; brez svobode ni kupčije, ni prometa, ni blagostanja! In kedar je kdo srečno pridobil dovoljenje za kako podvzetje, že mu od vseh strani doni na ušesa: Plačaj, plačaj, plačaj! Še preden je kaj pridobil, naj bi že, Bog ve, koliko plačal, in zmerom plačeval. Ali bi ne bilo v državnem interesu, ko bi se nova podvzetja tolikanj ne zavirala, in se jim z davki vsaj toliko časa prizanašalo, da bi sinekliko opomogla, ker potem bo vsak podvzetnik že sam rad plačeval, in bo to tudi lahko storil? V tem oziru je prav praktična in koristna določba o novih stavbah. Ker so nove hiše za nekaj let davka oproščene, se marsikdo odloči hišo zidati, ki bi tega sicer nikdar ne storil, če bi moral precej prva leta plačevati silno visoki hišni davek, in le tam bi nastala nova poslopja kjer že drugači več ne more biti. Ali pa nimajo ravno pri novih stavbah različni obrtniki in navadni delavci silno veliko zaslužka? Na ta način naj bi se ravnalo tudi pri drugih podvzetjih, ktera naj bi se v začetku vsestransko podpirala in pospeševala.

Kedar si je kdo že dosti krvi nabral, potem mu ne škoduje, če mu je vsako leto nekoliko odcedijo; če se mu pa koj iz početka vsa izpije, se ve, da mora potem hirati in naposled umreti. Tako se nam tedaj kaže naša gospodarska politika v prav slabem svitu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. junija.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je obravnaval 15. t. m. postavo o izvršitvi bankinega statuta, ki je bila s 147 glasovi proti 75 sprejeta. Poslanci so pri tej priliki povdarjali, da sta nemški in madjarski tekst v nekterih določbah nekoliko različna, kar bi znalo dati priliko k prepričanju. Minister Depretis je odgovoril, da se bode pri takih prilikah oziralo na nemški tekst, ki je avtentičen. — Za trdno se govori, da se bode po razglasu pogodbe ministerstvo Auerpergovo prenovilo. Namesto Lasserja postane de Pretis minister notranjih, zadev, ministerstvo denarstva pa se bode, kakor se telegrafuje „Politiki“, ponudilo Herbstu. Če Auersperg ostane ali ne, se še ne ve.

Ogerski listi od veselja poskakujejo, da se je začelo v vojaštvu našem gibati in „Ellenör“ pravi, da moramo biti na vse pripravljeni, ker naše zahteve na kongresu segajo naj dalje. — Poveljnik v severni Dalmaciji razpostavljen vojne je generalmajor Csikos, v južni Dalmaciji in v Kotorski trdnjavi pa prevzame poveljništvo generalmajor Popp; poveljnik v Dalmaciji razstavljen 18. divizije pa je general Jovanovič.

Vnanje države.

O kongresu se zanesljivega nič ne vè, ker so obravnave tajne. Eni pišejo, da so se med angleškimi in ruskimi pooblaščenici pokazale zopet nove zapreke, drugi pa temu oporekajo. Zopet eni trdijo, da je porazumljenje med Avstrijo in Rusijo dovršeno, eni pa naznanjajo, da to ni res, in da bode treba med Avstrijo, Rusijo in Anglijo še obširnih razgovorov. Vradna „Presse“ vsled tega Avstrijo brani pred očitanjem, da hoče ona zavleči obravnavo kongresove. Glede manjših držav se je boje določilo, da se Grška sme vdeležiti kongresa in sta grški minister Deliannis pa grški poslanik v Londonu že došla v Berlin s 3 pristavi. Tudi Perzija zahteva pravico vdeležbe na kongresu, ker bodo prišle v razgovor vzhodne tudi za Perzijo važne zadeve. — Nemčija bode neki nasvetovala, da naj se najprej reši črnogorsko, potem srbsko vprašanje in vojni stroški, zatem ustanovitev Bulgarije in še le potem druga vprašanja. — Rumunski poslanci hočejo menda sprožiti, da bi se njihovemu knezu dal naslov „veliki vojvoda“. Pravijo, da bode kongres tudi rešil vprašanje o enakopravnosti judov na Rumunskem.

Nemška vlada boje ne bode branila hanoveranskega kralja Jurija V. pokopati na Hanoveranskem in sicer v Herrenhausenu.

Francoski kardinal Guibert je s papežem in državnim tajnikom nazpravljal nasvet, da bi se nekoliko premenila pogodba med Rimom in Francijo. Določile so se tiste reči, katerih bi v vatikanu ne mogli sprejeti. Te premembe želi francoska vlada.

Belgijskemu kralju se imenik novih ministrov še ni predložil v potrjenje. Razun Frere-Orbana stopita v novo ministerstvo tudi general Renard in neki poslanec iz Genta.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. junija.

(*Kanonično obiskovanje in birmovanje*) v radolski dekaniji bo meseca avgusta.

(*Odslek za izdavanje knjig „Matice Slovenske“*) imel je v soboto 15. t. m. sejo, v kateri je predsednik naznanil, da sta 1. in 2. snopič Matičnega Letopisa dovršena in se bosta že skoraj razposlala gg. povjernikom s prošnjo, da naj jih blagovoljno razdele med Matične ude.

(*Čitalnica v Šiški*) se je imela v nedeljo slovesno odpreti, pa dež je Šiškarjem vse veselje pokvaril, ker zaradi njega niso prišli ne ljubljanski pevci, ne Bizovičani, ne Šentvidčani. Kljub slabemu vremenu zbralo se je pa mnogo domoljubnega občinstva v novi čitalnici, možnarji so pokali, in vojaška godba je svirala. Nekteri rodoljubi iz Ljubljane so mnogobrojno ljudstvo navduševali z raznimi govori.

(*Seje mestnega odbora 14. t. m.*) vdeležilo se je z županom 20 odbornikov. Poročilo pravnega odseka o dovršenem nakupu kolezijskega mlina in o prodaji Novakove hiše se vzame na znanje s pristavkom, da naj se ostali denar 8000 gld. za neprevidene potrebe naloži pri kranjski eskomptni banki. — Za nakup obrtnijskih modelov iz razstave pariške se dovoli 100 gld. — Prošnja nekega posestnika, da naj se mu odpiše nekaj stanovniških grošev (Zinskreuzer), in podpornega društva dunajske filozofične fakultete za denarno podporo se zavrne. — Račun kancelijskih stroškov za drugo polovico l. 1877 se potrdi. — Za novi vodnjak na Št. Jakobskem trgu, kjer se bode dosednji zasul, se dovolijo potrebni stroški. Cevi bode izdelala Samassova tovarna. Glede vodnjaka pred Križanki se sklene izdelati ga po kakem lepšem načrtu, da bode kinč trgu in v ta namen obrniti se do tamošnjih sosedov za prostovoljne darove. — Račun krajnega šolskega sveta za l. 1877 se potrdi. Za okrajno šolsko knjižarno se dovoli za vsako leto 30 gld. Druge obravnave razpravlja obširneje naš članek: „Šolstvo pa mestni odbor ljubljanski“.

(*General Kuhn*) je včeraj dospel v Ljubljano in danes odpotuje v Novomesto.

Razne reči.

— Porotne sodnije v Celju se prično 7. julija. Tudi odgovorni vrednik „Slov. Gospodarja“ se bode imel zavoljo Seidla pred njimi zagovarjati.

— V Sočo skočil je 12. t. m. Josip Leban, marljiv 19 leten sedmošolec goriške realke, doma iz Stopica na Tolminskem. Pravijo, da ga je k samomoru najbrže nagnilo vnetje možganov. Pred odhodom je pustil doma uro in nekoliko denarja ter je bil oblekel tudi slabejšo obleko.

— Nesreča. Kovaču v Škerliji pri Sovodnjah na Goriškem se je puška tako nesrečno sprožila, da je zadel svojo ženo, ki se je na mah mrtva zgrudila na tla.

— Duhovke premembe v ljubljanski škofiji. Č. g. dr. Jurij Sterbenec je dobil faro Hrenoviško, č. g. A. Tramte pa pride iz Št. Ruperta za kaplana v Zužemberk.

— Zabavnika „Deutscher Hausschatz“ prišel je ravnokar na svitlo 13. snopič, ki obsega: Peter de Vineis. Historische Erzählung von Dr. Mathias Höbler (Fortsetzung). — Neues über die Chinarinde. Von Dr. Löffler. — San Antonio in Padua. — Die Kunstsammlungen in Dresden. Von J. Ibach. — Ein Ausflug nach London. Von Are-Saffenburg. —

Allerlei. — Podoba pa so: Venetianisches Fischermädchen. Gemalt von H. Richter. — Venetianischer Fischerknabe. Gemalt von H. Richter. — Die Kirche des heiligen Antonius in Padua. Originalzeichnung von Emil Kirchner. — Hauben und Hütte aus dem 17. und 18. Jahrhundert. — Gesuch um die Aufenthaltsbewilligung. Gemalt von S. Durand — Vera Sassulitsch. — Der Verbrecher Hödel. Vsako leto izide 18. t. j. vsake tri tedne 1 snopič po 24 kr. in se zamore naročiti pri vsakem knjigarji ali pa naravnost po pošti.

— Grof Schaffgotsche se je imel 15. t. m. v Bolcanu na Tirolskem zaradi nekega govora, ki ga je imel meseca decembra l. l. v katoliškem ljudskem društvu, in zaradi kterega je bilo društvo razrešeno, pred porotniki zagovarjati. Porotniki so ga kalenja miru zakrivega spoznali z 8 glasovi proti 4, in sodnija ga je obsodila na 3 mesece ječe.

Poslanica.

Ker sem še le te dni zvedel, da nekateri sumijo, da je bila notica v „Slov. Narodu“ št. 127 od 4. junija t. l., s katero je neki mladi muzikus (?) drugo številko „cerkvenega glasbenika“ prav čudno in nerodno kritiziral, ter nekatere skladatelje krivično razžalil, od mene skovana, izjavljam tu, da svojega peresa za take neresnične in žaljive kritike ne pomakam v črnilo, in se le čudim, kako morejo nekateri gospodje, ki me vendar dovolj poznajo, kaj takega od mene misliti.

V Ljubljani, dne 17. junija 1878.

Vojteh Valenta.

Eksekutivne dražbe.

18. junija: 3. Serovec z Malega Korena, 3. Kiser z Jermancevega vrha, oba v Krškem. 2. Venko v Radečah. 2. Zumer iz Sp. Gorij v Radolici. Bajuk v Metliki. 1. Poljšak s Slapa, 1. Krašna iz Budanj, oba v Vipavi. 1. Kornvav iz Zelene trave, 1. Stenovic iz Zagorja oba v Litiji. Valenčič iz Narina v Postojni. 1. Kolenc iz Dolenjega Sahadola oba v Novem mestu.

Loterijske številke 15. junija.

V Trstu: 19, 18, 28, 85, 37.

V Lincu: 65, 9, 43, 68, 3.

Telegrafične denarne cene 17. junija.

Papirna renta 64.60 — Srebrna renta 66.35 — Zlata renta 74.65 — 1860letno državno posojilo 114 — Bankine akeje 860 — Kreditne akeje 241. — London 117.10 — Srebro 102.55. — Ces. kr. cekini 5.59. — 20. frankov 9.38.

Častiti duhovščini

priporočamo

sv. podobice

iz zaloge **Antona Müller-ja** v Inšpruku (Kunstverlag des Anton Müller in Innsbruck), katerih lepoto in nizko ceno so že pripoznali katoliški listi raznoterih škofij. Razumljivejših dobivajo se na izbero tudi navadne zlasti za boro jako pripravne podobice po silno nizki ceni namreč: s pobarvanim knežem od 38 kr. do 1 gld., lepo kolorirane pa od 50 kr. do 1 gl. 50 kr. sto. (1)

Razpis orgljarske službe.

V Blagovici bo o sv. Mihaelu tekočega leta izpraznjena služba orgljarska, s katero je združena ob enem služba cerkvenikova. Dohodki so primerno dobri, in stanovanje lepo in pripravno. Kdor to službo nastopiti želi, naj se oglasi pri ondotnem cerkvenem predstojništvu. (1)